

Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiik AS
Pb. 2043 Vika
0125 OSLO
Advokat Kristian Ask Hammervik

Vår dato: 23.09.2022
Vår referanse: 22/42380 - 5
Deres dato:
Deres referanse: 7282 502 GES/KAH

Endelig vedtak - behandling av klage på sakskostnadskrav

Sammendrag: Klagen tas delvis til følge. Utgifter på kr 276 750,- inkl. mva. til juridisk bistand har vært vesentlige og nødvendige kostnader i denne saken, og dekkes etter fvl. § 36. Statsforvalteren i Rogaland utbetaler nevnte sum.

Landbruksdirektoratet viser til klage på Statsforvalteren i Rogalands vedtak om dekning av sakskostnader. Vedtaket er fattet 10. februar 2022.

Sakens bakgrunn

Saken har en lang forhistorie som anses kjent for parten. Vi gjengir ikke denne.

Statsforvalteren i Rogaland fattet den 3. desember 2021 vedtak om opphevelse av eget jordlovsvedtak av 3. oktober 2014. Samtidig ble Stavanger kommunes jordlovsvedtak av 31. mars 2014 opphevet. Opphevelsene ble foretatt med hjemmel i forvaltningsloven (fvl.) § 35 første ledd bokstav c.

Krav om sakskostnader

Du fremsatte krav om dekning av sakskostnader etter fvl. § 36 på vegne av din klient Arnstein Gilje. Kravet er datert 22. desember 2021, og lyder på kr 302 500,- inkl. mva. Kravet gjelder kostnadene Arnstein Gilje har hatt som følge av å ha kjøpt advokatbistand i saken. I kravet viser du til at omgjøringssaken har vært langvarig, og at den har reist kompliserte rettslige spørsmål. Medgått tid for å få omgjort Statsforvalterens vedtak er 99,75 timer, og disse knytter seg til 58 oppføringer i de vedlagte timelistene.

I kravet anfører du at Statsforvalterens omgjøringsvedtak er direkte foranlediget av Arnstein Giljes klager av 19. september 2019, 2. april 2020 m.m. Du anfører at alle kostnader til advokat fra og med arbeidet med den første klagen datert 19. september 2019 til og med Statsforvalterens opphevelsesvedtak av 3. desember 2021, reelt sett utgjør en del av den samme omgjøringssaken. De enkelte stadier i saken har etter det du anfører

inngått som nødvendige ledd som har ført frem til omgjøringsvedtaket til gunst for Arnstein Gilje. Advokatbistanden har etter din vurdering vært nødvendig for å vinne frem.

Statsforvalteren i Rogaland vedtak om sakskostnader

Statsforvalteren tok i vedtak datert 10. februar 2022 ikke kravet til følge.

Statsforvalteren viser til at det endelige utfallet av jordlovssaken ikke er klart, men at opphevelsesvedtaket av 3. desember 2021 innebærer en midlertidig endring til gunst for Arnstein Gilje som følge av at saken skal behandles på nytt. Vilkåret i fvl. § 36 om «endring til gunst for en part» er etter Statsforvalterens vurdering oppfylt.

Statsforvalteren legger til grunn at Arnstein Giljes utgifter til advokat har vært nødvendige. Statsforvalteren mener at det vil være relevant å vurdere de påløpte utgifter innenfor tidsintervallet 19. september 2019 (utarbeidelse av klage) og frem til 23. juni 2021 (Landbruksdirektoratets avvisningsvedtak). Statsforvalteren mener kravet fremstår som uvanlig høyt, selv om saken har en omfattende historikk og reiser til dels kompliserte juridiske spørsmål.

Avslaget begrunnes med at det i denne saken foreligger et unntak fra hovedregelen om å dekke sakskostnader, jf. fvl. § 36 første ledd.

Statsforvalteren viser til at det i § 36 første ledd går frem at tilkjenning av sakskostnader kan avslås der «endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det.» Statsforvalteren tolker bestemmelsen dithen at det er et vilkår for rett til dekning av sakskostnader at endringen skyldes et forhold som ligger innenfor forvaltningens kontroll. Videre er det vist til rundskriv G-37/95 s. 13 flg. fra Justisdepartementet. Statsforvalteren mener dekning kan avslås i denne saken, da «feil ved de faktiske sidene av avgjørelsesgrunnlaget i 2014 var del av begrunnelsen vår for påfølgende opphevelse».

Videre viser Statsforvalteren til sitt vedtak av 3. desember 2021. Der fremkommer det at opphevelsen til dels var basert på nye faktiske forhold i saken, blant annet eierskap til veien Ullandhaugleitet og nylig retting i matrikkelen hvor veien fikk endret status fra offentlig til privat. Statsforvalteren viser til at deler av veien Ullandhaugleitet i 2014 var del av kommunens eiendom gnr. 24 bnr. 672. Forut for vedtaket i 2014 ville en kontroll av veiens status i matrikkelen ikke ha avdekket at den var privat. Etter Statsforvalterens vurdering var det heller ikke andre omstendigheter i 2015 som tilsa at forvaltningen burde undersøkt status på veien nærmere. Statsforvalteren viser til at det først i lang tid etter jordlovsvedtaket i 2014 ble fremhevet som et vesentlig moment at veien er privat.

Statsforvalteren har etter en samlet vurdering kommet til at sakskostnadskravet må avslås, og har særlig lagt vekt på at den alminnelige utredningsplikten var oppfylt i da jordlovsvedtaket ble fattet i 2014. Opplysningene om status på veien, som også har ført til endring i matrikkelen, anser Statsforvalteren som nye opplysninger. Disse lå utenfor Statsforvalterens kontroll i 2014. Vi viser til vedtaket i sin helhet.

Klage på Statsforvalterens vedtak

Du påklaget vedtaket fra Statsforvalteren 23. februar 2022. Du viser innledningsvis til at Statsforvalteren har lagt til grunn at vilkåret om at det foreligger en endring til gunst er oppfylt. Du viser til at det ifølge Statsforvalterens avslagsvedtak, er det eneste vilkåret som ikke er oppfylt for dekning etter fvl. § 36, at endringen ikke må skyldes «forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll». Du anfører at dersom Landbruksdirektoratet finner at

endringen til Arnstein Giljes gunst var innenfor forvaltningens kontroll, så må han få dekket «nødvendige kostnader», jf. fvl. § 36.

Du anfører at det første grunnlaget for Statsforvalterens opphevelsesvedtak av 3. desember 2021 var et behov for å avklare rekkevidden av den delingstillatelsen som Statsforvalteren ga 3. oktober 2014. Dette kunne best skje ved at vedtaket ble opphevet og at kommunen kunne gjennomføre en fullstendig ny behandling i førsteinstans. Du anfører at den omstendighet at et forvaltningsorgan har fattet et vedtak som er så upresist at det i ettertid er tilnærmet umulig å forstå det nærmere innholdet, er et forhold som klart nok er innenfor forvaltningens kontroll.

Du viser til at det andre grunnlaget for Statsforvalterens opphevelsesvedtak av 3. desember 2021, er at klagevedtaket av 3. oktober 2014 tok feil av status på veien som går forbi Ullandhaugleitet 29. Du anfører at dette faktagrunnlaget gjør at vedtaket lider av en feil, uansett om vedtaket skal forstås slik at det ble gitt tillatelse til fradeling av begge boenhetene, eller bare til den ene boenheten.

Dersom omgjøringsvedtaket av 3. desember 2021 utelukkende har sitt opphav i at Ullandhaugleitet 29 ikke ligger inntil offentlig vei, anfører du at endringen klart skyldes et forhold innenfor Statsforvalterens kontroll. Statsforvalteren har ikke oppfylt sin utredningsplikt etter forvaltningsloven § 17 jf. § 33 femte ledd. Du anfører at Arnstein av denne grunn har et rettskrav på å få dekket nødvendige kostnader for å få endret vedtaket til gunst, jf. fvl. § 36.

Vedrørende utmålingen viser du til at Statsforvalteren i sakskostnadsvedtaket av 10. februar 2022 har lagt til grunn at bistand påløpt fra og med 4. september 2019 til 3. desember 2021 skal anses som en del av omgjøringsaken. Du anfører at arbeid utført i dette tidsrommet dermed skal dekkes i henhold til fvl. § 36. Du viser til at beløpet nok er høyere enn hva som er vanlig i kurante jordlovssaker, men at denne saken ikke er en vanlig sak. Du viser til at de rettslige vilkårene for om omgjøring jf. fvl. § 36 er oppfylt, har reist kompliserte problemstillinger. Du viser også til at forståelsen av Statsforvalterens klagevedtak av 3. oktober 2014 har reist kompliserte tolknings spørsmål, og du anfører at disse er langt utover hva som vanligvis forekommer i saker etter jordloven.

Du anfører at det ikke er en adgang til generell avkorting av sakskostnadskrav etter fvl. § 36 basert på at kravet er høyere enn i andre saker innenfor samme saksfelt. Du anfører at avkorting må begrunnes konkret. Vi viser til klagen i sin helhet.

Statsforvalterens oversendelsesbrev

Statsforvalteren i Rogaland tok stilling til klagen, men kom til at den ikke kunne føre frem. Oversendelsesbrevet er datert 14. mars 2022.

Statsforvalteren legger til grunn at det er en helt sentral problemstilling om landbruksmyndighetene har oppfylt sin generelle utredningsplikt i forbindelse med jordlovvedtakene i 2014. Statsforvalterens anfører at den kontrollen som ble gjort av veien Ullandhaugleitets status i 2014 var tilstrekkelig for å oppfylle denne plikten. Selv om veiens status ble endret av kommunen i 2012, var ikke det en omstendighet som burde skjerpet utredningsplikten til kommune og Statsforvalter i 2014. Statsforvalteren anfører at objektivt sett må utredningsplikten anses oppfylt.

Statsforvalteren viser videre til at det heller ikke er andre momenter som gir grunnlag for å ta klagen på sakskostnadsvedtaket til følge. Selv om også et utilstrekkelig presisjonsnivå

i 2014-vedtakene har blitt vektlagt, anfører Statsforvalteren at dette bare var ett av flere momenter som gikk inn i den samlede vurderingen som ledet til opphevelse av de tidligere jordlovsvedtakene. Statsforvalteren har på grunn av at kravet er avslått, ikke funnet det hensiktsmessig å gå nærmere inn på beløpets størrelse. Statsforvalteren vurderer at det ikke er momenter i klagen som er av en slik karakter at avslagsvedtaket skal endres. Vi viser til oversendelsesbrevet i sin helhet.

Landbruksdirektoratet bemerker

Landbruksdirektoratet skal ta stilling til klagen på Statsforvalteren i Rogalands vedtak av 10. februar 2022 om dekning av sakskostnader.

Landbruksdirektoratet er klageinstans i saken, jf. fvl. § 28 første ledd. Etter fvl. § 34 skal Landbruksdirektoratet som klageinstans prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til eventuelt nye omstendigheter. Videre skal Landbruksdirektoratet vurdere de synspunkter som klager kommer med, og påse at saken er så godt opplyst som mulig før vedtak treffes, jf. § 33 femte ledd. Som klageinstans kan Landbruksdirektoratet selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve vedtaket og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling, jf. § 34 siste ledd.

Du har fremsatt et samlet sakskostnadskrav på kr 302 500,- inkl. mva. Vi viser til brev av 22. desember 2021 og e-post av 7. juni 2022. For å få endret vedtaket har du angitt at det har medgått 99,75 timers arbeid i perioden 4. september 2019 til 3. desember 2021. Mesteparten av arbeidet er utført av deg, og noe er utført av advokat Gunnar Espeland.

Utgangspunkt for vurderingen

Kravet om dekning av sakskostnader er fremsatt i rett tid, jf. fvl. § 36 tredje ledd.

Der et vedtak er endret til gunst for en part, skal han tilkjennes dekning for vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å få endret vedtaket, jf. fvl. § 36 første ledd.

Er vedtaket endret til gunst for parten, og skyldes endringen forvaltningen?

En endring til gunst innebærer at den fornyede behandlingen ender med et vedtak som stiller parten i en bedre rettslig stilling enn det opprinnelige vedtaket. Opphevelsesvedtaket er etter vår vurdering i det minste en midlertidig endring til gunst for Arnstein Gilje, og det oppfylder det vilkåret i fvl. § 36 første ledd.

I sakskostnadsvedtaket av 10. februar 2022 har Statsforvalteren vurdert om unntaket i fvl. § 36 første ledd kommer til anvendelse. Unntaket det vises til er der «endringen skyldes partens eget forhold eller forhold utenfor partens og forvaltningens kontroll, eller andre særlige forhold taler mot det». Statsforvalteren konkluderte med at eierstatusen på veien var et forhold som lå utenfor forvaltningens kontroll, og at det må føre til at det foreligger en særlig omstendighet som gir grunnlag for å unnta dekning av sakskostnader. Dette ble begrunnet med at en kontroll av veiens status i matrikkelen forut for vedtaket av 3. oktober 2014 ikke ville avdekket at veien var privat, og det var først i lang tid etter vedtaket at det fra Arnstein Giljes side ble fremhevet at Ullandhaugleitet var privat vei.

Endringen av vedtaket datert 3. oktober 2014 skyldes etter Landbruksdirektoratets vurdering at Statsforvalteren gjorde en ny vurdering av sakens faktiske og rettslige sider.

Opphevelsen i vedtaket av 3. desember 2021 ble gjort på bakgrunn av nye opplysninger om eierstatusen på veien Ullandhaugleitet og at vedtaket ikke hadde et tilstrekkelig presisjonsnivå til å avklare omfanget av delingstillatelsen. Dette medfører at direktoratet vurderer det slik at det skal dekkes sakskostnader i saken.

Kravet om at kostnadene har vært «vesentlige» og «nødvendige»

Kravet dekker etter direktoratets skjønns vilkåret om å være «vesentlig». Spørsmålet vi må ta stilling til er om kostnadene som kreves dekket, har vært «nødvendige for å få endret vedtaket».¹

Kravet om at kostnadene må ha vært nødvendige for å få endret vedtaket betyr at utgifter påløpt etter at klageinstansen endret sitt vedtak, kan ikke kreves dekket. Begrunnelsen er at slikt arbeid ikke kan ha medvirket til endringen til gunst. Statsforvalterens omgjøringsvedtak er datert 3. desember 2021. Du har krevd å få dekket sakskostnader på totalt kr 3 875,- inkl. mva. etter at Statsforvalteren traff sitt omgjøringsvedtak. Kravet går frem av timelistene du har vedlagt i e-post av 7. juni 2022, og knytter seg til to oppføringer 3. desember 2021. Den ene oppføringen er på 1 time for arbeid utført av deg, og den andre oppføringen er på 0,25 time for arbeid utført av advokat Espeland. Kr 3 875,- inkl. mva. kan etter vårt skjønn derfor ikke dekkes, da disse utgiftene har påløpt etter at vedtaket ble opphevet og dermed ikke har vært nødvendige for å endre Statsforvalterens vedtak av 3. oktober 2014. Vi avskjærer dekning for denne delen av kravet.

I utgangspunktet kan det dekkes utgifter for perioden mellom 3. oktober 2014 og 3. desember 2021. Av timelisten som er oversendt er det oppført 98,5 timers arbeid² i denne perioden. Du har oppgitt en timepris på kr 2 400,- ekskl. mva. for arbeid utført av deg, det vil si kr 3 000,- inkl. mva. For arbeid utført av advokat Espeland har du oppgitt timepris på kr 2 800,- ekskl. mva., det vil si kr 3 500,- inkl. mva. Dette utgjør kr 298 625,- inkl. mva. Vi må ta stilling til hva som er dekningsverdig innenfor totalt kr 298 625,-.

Spørsmålet er om hele summen på kr 298 625,- inkl. mva. er dekningsverdig etter fvl. § 36.

Ved vurderingen av hvorvidt nødvendighetsvilkåret er oppfylt, tar vi utgangspunkt i følgende uttalelse fra Justis- og beredskapsdepartementets rundskriv G-1995-37:

«Ved vurderingen av om slik bistand har vært nødvendig, må det fortsatt legges vesentlig vekt på sakens vanskelighetsgrad og om saken har et komplisert faktum eller reiser kompliserte juridiske spørsmål. I saker hvor endringen skyldes endret skjønnsutøvelse, må det vurderes om bistanden har vært nødvendig for å vinne frem på dette grunnlaget.»

Videre må vilkåret ses i lys av hvor store verdier det er tale om³, og om det er objektiv

¹ Det går frem av NOU 2019:5 Ny forvaltningslov pkt. 29.2.3 at: «Dersom utgiftene først er vesentlige, dekkes samtlige kostnader som har vært nødvendige».

² For Hammervik 92,25 timer for datoene 4.9.19, 16.9.19, 17.9.19, 18.9.19, 19.9.19, 28.10.19, 31.10.19, 4.11.19, 11.11.19, 13.11.19, 14.11.19, 18.11.19, 21.11.19, 22.11.19, 27.1.20, 23.3.20, 27.3.20, 29.3.20, 31.3.20, 1.4.20, 2.4.20, 10.5.20, 28.5.21, 23.6.21, 25.6.21, 2.7.21, 23.8.21, 24.8.21, 25.8.21, 26.8.21, 30.8.21, 31.8.21, 1.9.21, 15.9.21, 17.9.21 og 5.11.21. For Espeland 6,25 timer for datoene 4.9.19, 19.9.19, 12.11.19, 19.11.19, 27.1.20, 24.3.20, 1.4.20, 2.4.20, 25.6.21, 31.8.21, 14.9.21, 15.9.21, 13.10.21 og 4.11.21.

³ Jf. NOU 2019:5 side 459 jf. JDLOV-1999-20138

årsakssammenheng mellom de pådratte utgiftene og den oppnådde endringen⁴. Nødvendighetskriteriet skal vurderes med utgangspunkt i partens subjektive oppfatning⁵, men at det likevel ikke er parten alene som kan avgjøre hva som kan dekkes⁶.

Vi vurderer at de steg som Arnstein Gilje og hans advokat har tatt i saken fremstår som naturlige tiltak i prosessen. Videre har sakens juridiske problemstillinger vært til dels kompliserte og sakens faktiske sider har vært til dels uoversiktlige. Sakens dokumenter viser at forvaltningens vurderinger i saken har vært gjenstand for en nokså omfattende saksgang. Etter vår vurdering er timeantallet som advokatene har brukt på saken høyt, og det kan stilles spørsmål ved om den omfattende timebruken har vært nødvendig for å vinne frem. Fakturaspesifikasjonene gir innblikk i det arbeid som er utført, og spesifikasjonene virker etter vår vurdering å beskrive naturlige steg i arbeidet med å få opphevet Statsforvalterens vedtak av 3. oktober 2014. Når vi sammenholder fakturaspesifikasjonene med de brev (klageskriv etc.) som er sendt i perioden 19. september 2019 – 1. september 2021, vurderer vi at arbeidet som har blitt utført av advokat Hammervik har fremstått formålstjenlige.

Etter en konkret helhetsvurdering er vi kommet til at utgifter Arnstein Gilje har hatt til advokatbistand fra deg i denne perioden, har vært nødvendig.

Avkortning av sakskostnader

Landbruksdirektoratet har kommet til at deler av sakskostnadskravet skal avkortes, som følge av at de ikke kan anses «nødvendige» jf. § 36. Sivilombudet har uttalt følgende om avkortningsvurderingen: «Det er vanskelig å si noe generelt om hvor spesifikt forvaltningen må angi det arbeidet som anses unødvendig i tilfeller der omkostningskravet ikke dekkes fullt ut. Det kan imidlertid ikke kreves at en eventuell avkortning er mer spesifikt og konkret angitt enn det fremsatte omkostningskravet med tilhørende dokumentasjon. SLF har i sine redegjørelser begrunnet avkortningen ut fra de opplysningene som forelå i saken. Jeg kan dermed ikke se at det skjønnet som er utøvd ved nødvendighetsvurderingen fremstår som vilkårlig.»⁷

I perioden 4. september 2019 til 5. november 2021 har du og advokat Espeland utført flere av de samme arbeidsoppgavene. Dere har blant annet hatt et felles møte med klienten, gjennomgått samme dokumenter og vedtak fra Statsforvalteren, og gjennomgått samme utkast til klagebrev. Dette fremstår som uforholdsmessig. Av den grunn har Landbruksdirektoratet kommet frem til at advokat Espelands timer kan avskjæres til 0 timer. Ovenfor gjorde vi fratrukk for 0,25 time utført av advokat Espeland den 3. desember 2021. Det betyr at det skal gjøres et fratrukk på 6,25 timer x kr 3 500,- inkl. mva., totalt kr 21 875,- inkl. mva.

⁴ Jf. SOMB-2019-5140

⁵ Se SOMB-2020-252

⁶ Se SOMB-2015-2936 der det uttales at «I så tilfelle ville lovens begrensning til nødvendige kostnader ikke ha vært reell. Det er bare utgifter til tiltak som parten med rimelighet kunne anse som formålstjenlige, som er omfattet av bestemmelsen».

⁷ Se SOMB-2009-94

Sammenstilling:

Periode	Beløp	Utfall
4.9.19 - 5.11.21 (Advokat Hammervik)	Kr 276 750,- inkl. mva. (ref. timeliste, oppføringer fra 4.9.19 til 5.11.21)	Dekkes
4.9.19 - 4.11.21 (Advokat Espeland)	Kr 21 875,- inkl. mva. (ref. timeliste, oppføringer fra 4.9.19 til 4.11.21)	Avskjæres
3.12.21	Kr 875,- inkl. mva. (ref. timeliste Espeland, oppføring 3.12.21) Kr 3 000,- inkl. mva. (ref. timeliste Hammervik, oppføring 3.12.21)	Avskjæres
	SUM krevd beløp	SUM som dekkes
	Kr 302 500,- inkl. mva.	Kr 276 750,- inkl. mva.

Vedtak: Landbruksdirektoratet tar klagen delvis til følge. Det gis dekning av sakskostnader på kr 276 750,- inkl. mva., jf. fvl. § 36.

Statsforvalteren i Rogaland utbetaler beløpet.

Dette vedtaket er endelig, og kan ikke påklages videre, jf. fvl. § 36 tredje ledd, jf. § 28 tredje ledd.

Etter fvl. § 36 har en part som ha fått endret vedtaket til gunst rett på å få dekket vesentlige kostnader som har vært nødvendige for å endre vedtaket. Kravet må settes frem senest tre uker etter at melding om det nye vedtaket er kommet fram til vedkommende, jf. § 36 tredje ledd tredje punktum.

Med hilsen
for Landbruksdirektoratet

Aud-Ingrid Krefting
seksjonssjef

Chris Drange Roksvåg
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og trenger derfor ingen signatur.

Mottakere:

Advokatfirmaet Simonsen Vogt Pb. 2043 Vika
Wiik AS

0125 OSLO

Kopi til:

Statsforvaltaren i Rogaland

Pb 59

4001 STAVANGER